

اتحادیه صادرکنندگان
فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی

میعانات گازی

وکیوم باتوم

روغن پایه

اسلاک واکس

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۵/۶۳۷۲۰

تاریخ انتشار: تیر ۱۴۰۵

فهرست

مقدمه	۱
۱. میعانات گازی	۱
۲. وکیوم باتوم	۳
۳. روغن پایه	۵
۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول	۵
۳-۲. روغن پایه؛ نفت پارس	۶
۳-۳. روغن پایه؛ نفت سپاهان	۸
۴. اسلاک واکس/پارافین واکس	۱۰
۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول	۱۰
۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران	۱۰
۴-۱-۲. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان	۱۱
۴-۲. اسلاک واکس؛ نفت پارس	۱۲
۴-۳. پارافین واکس؛ نفت سپاهان	۱۳
جمع بندی	۱۵

مقدمه

بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی یکی از حلقه‌های مهم زنجیره انرژی و صنایع پایین‌دستی کشور به شمار می‌رود؛ بازاری که تغییرات آن می‌تواند بر روند تأمین مواد اولیه، رفتار معاملاتی فعالان صنعتی و جهت‌گیری قیمت‌ها در بخش‌های وابسته اثرگذار باشد. محصولاتی مانند میعانات گازی، وکیوم‌باتوم، روغن پایه، اسلاک‌واکس و پارافین‌واکس به دلیل نقش کلیدی در صنایع پالایشی، روانکار، قیر، شیمیایی و سایر زنجیره‌های تولیدی، همواره از اهمیت ویژه‌ای در تحلیل‌های هفتگی بازار برخوردارند.

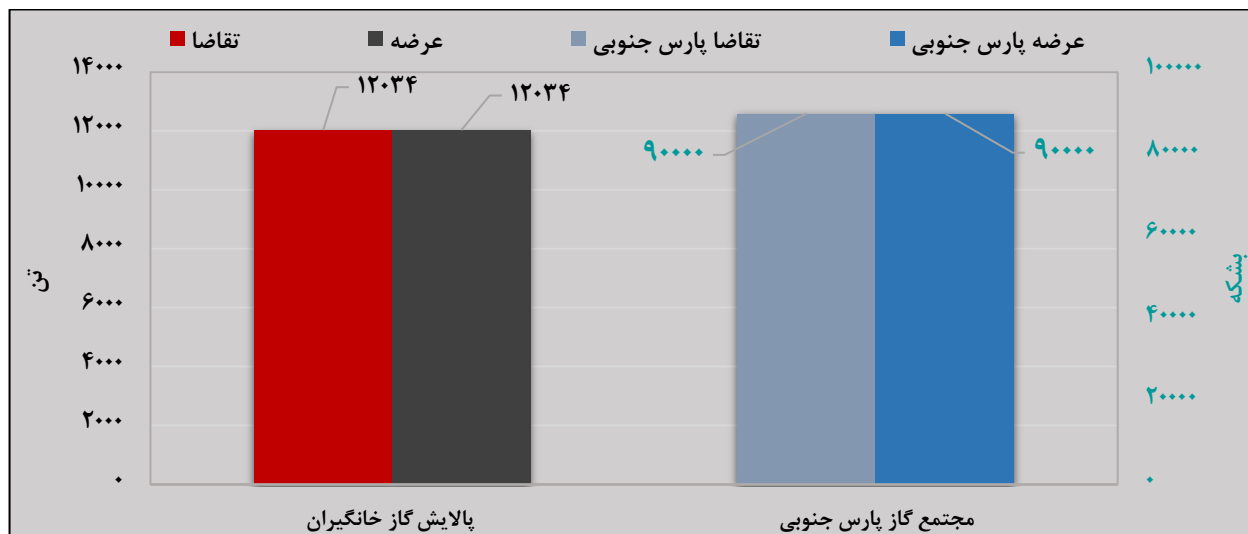
بررسی این گروه‌های کالایی از آن جهت اهمیت دارد که هر یک از آن‌ها تحت تأثیر متغیرهای متفاوتی از جمله سیاست‌های قیمت‌گذاری، شرایط عرضه پالایشگاه‌ها، سطح تقاضای صنایع پایین‌دستی، تغییرات نرخ خوراک و انتظارات فعالان بازار قرار دارند. از این رو، تحلیل منظم وضعیت معاملات این محصولات می‌تواند تصویر روشن‌تری از تعادل یا عدم تعادل بازار، میزان پایداری عرضه و کیفیت کشف قیمت در بورس‌های کالایی ارائه کند.

گزارش حاضر با تمرکز بر معاملات هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵، به ارزیابی وضعیت چهار گروه اصلی محصولات پالایشگاهی می‌پردازد و تلاش دارد روندهای غالب بازار را از منظر عرضه، تقاضا، رقابت قیمتی و رفتار معاملاتی فعالان بررسی کند. هدف از این گزارش، ارائه تصویری تحلیلی و منسجم از شرایط بازار در این مقطع زمانی و فراهم کردن مبنایی برای تصمیم‌گیری دقیق‌تر فعالان اقتصادی، تولیدکنندگان و سیاست‌گذاران حوزه انرژی و صنایع وابسته است.

۱. میعانات گازی

میعانات گازی در هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵ توسط دو تولیدکننده، پالایش گاز خانگیران و مجتمع گاز پارس جنوبی، تولید و از سوی شرکت ملی نفت ایران در بورس انرژی ایران عرضه شد. شکل زیر، وضعیت عرضه و تقاضای این محصول را در هفته مورد بررسی نشان می‌دهد. بر اساس داده‌های معاملاتی، در این هفته مجموعاً ۱۲,۰۳۴ تن میعانات گازی پالایش گاز خانگیران در بورس انرژی عرضه شد که تمام آن با تقاضای متناظر مواجه گردید. همچنین، مجتمع گاز پارس جنوبی ۹۰,۰۰۰ بشکه میعانات گازی در بورس انرژی عرضه کرد که این عرضه نیز به‌طور کامل با تقاضای ثبت‌شده مطابقت داشت. شایان ذکر است که عرضه میعانات گازی مجتمع گاز پارس جنوبی پس از وقفه‌ای نسبتاً طولانی از سر گرفته شد؛ به‌گونه‌ای که آخرین عرضه این مجتمع در بورس انرژی به اوایل اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ بازمی‌گردد.

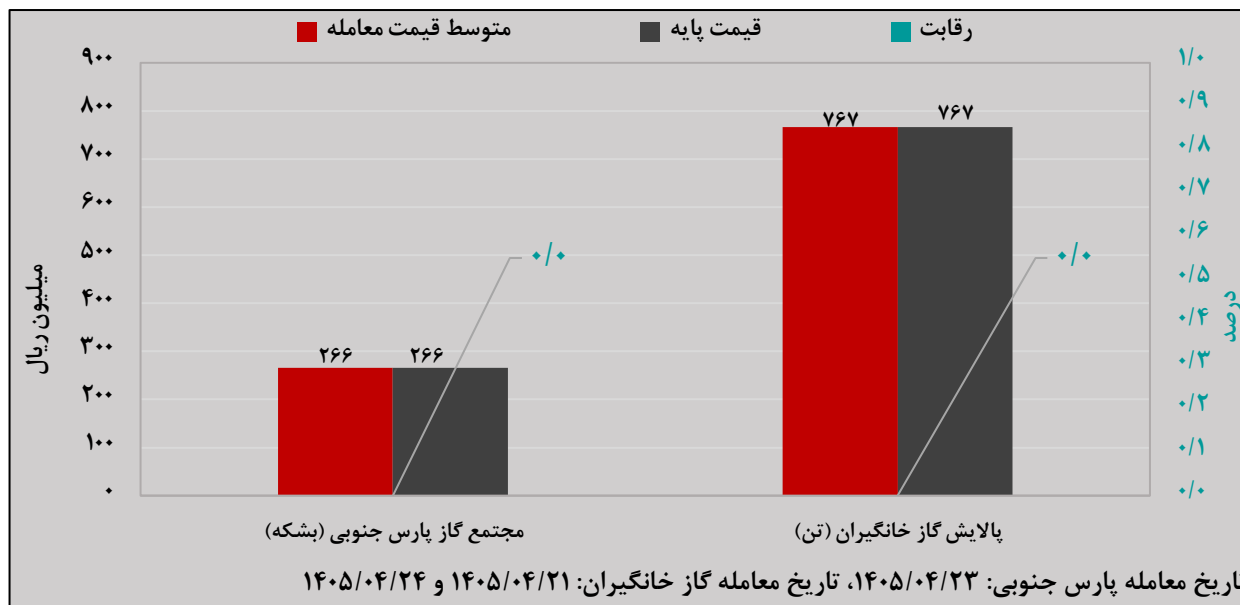
شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای میعانات گازی به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی متوسط قیمت‌های معامله و قیمت‌های پایه عرضه میعانات گازی هر دو مجموعه نشان می‌دهد که این محصول در هفته چهارم تیرماه بدون رقابت قیمتی معامله شده است؛ بدین معنا که معاملات در سطح قیمت پایه انجام شده و فشار تقاضای مؤثری برای افزایش قیمت در فرآیند رقابت وجود نداشته است.

شکل ۲. میزان رقابت قیمتی میعانات گازی به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در نهایت، بررسی معاملات میعانات گازی در هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که این محصول در شرایطی متعادل از منظر عرضه و تقاضا قرار داشته است؛ به گونه‌ای که عرضه‌های انجام‌شده توسط پالایش گاز خانگیران و مجتمع گاز پارس جنوبی به‌طور کامل با تقاضای ثبت‌شده در بورس انرژی مواجه شده و هیچ‌گونه مازاد عرضه یا کسری تقاضا در

معاملات این هفته مشاهده نشده است. همچنین، از سرگیری عرضه مجتمع گاز پارس جنوبی پس از وقفه‌ای چندماهه، موجب افزایش تنوع عرضه‌کنندگان و حضور مجدد یکی از منابع اصلی تأمین میعانات گازی در معاملات بورس انرژی شده است. با وجود جذب کامل عرضه‌ها، عدم شکل‌گیری رقابت قیمتی و انجام معاملات در سطح قیمت پایه نشان می‌دهد که بازار این محصول در هفته مورد بررسی از فشار تقاضای مازاد برخوردار نبوده و شرایط معاملاتی در وضعیت نسبتاً متعادل و پایدار قرار داشته است.

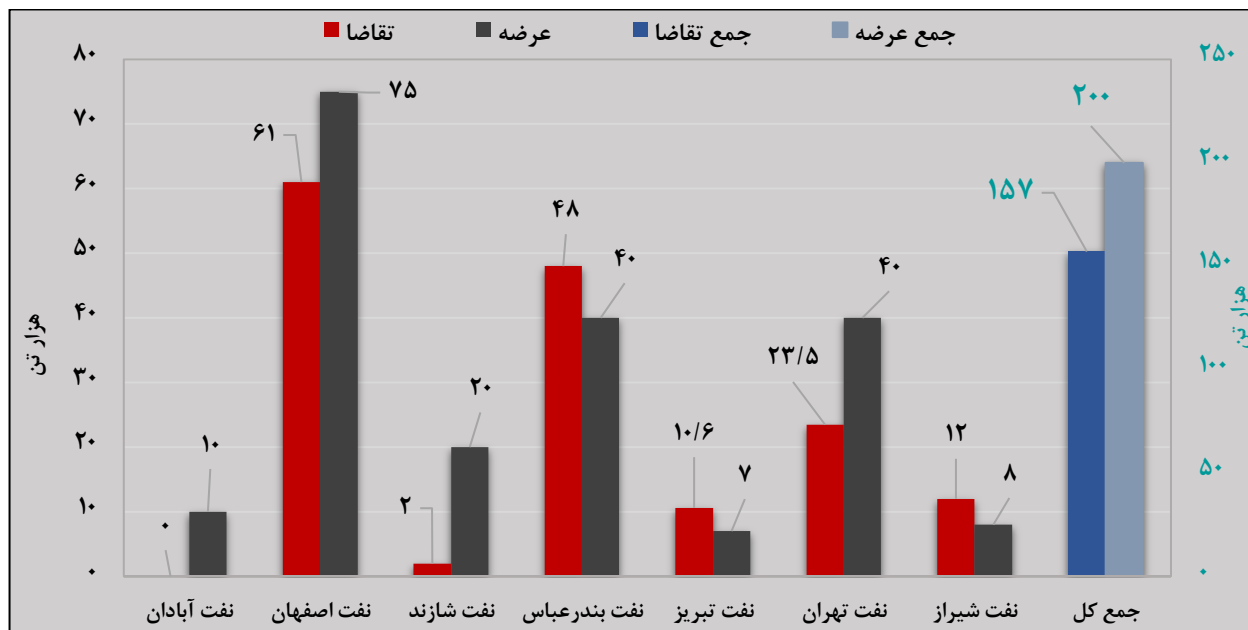
۲. وکیوم باتوم

در هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵، بازار وکیوم باتوم بورس کالای ایران شاهد عرضه این محصول توسط هفت پالایشگاه شامل پالایش نفت آبادان، پالایش نفت اصفهان، پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند، پالایش نفت بندرعباس، پالایش نفت تبریز، پالایش نفت تهران و پالایش نفت شیراز بود. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد پالایش نفت اصفهان با عرضه ۷۵ هزار تن، بیشترین سهم از عرضه هفتگی را به خود اختصاص داده است. پس از آن، پالایش نفت بندرعباس و پالایش نفت تهران هر یک با عرضه ۴۰ هزار تن در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در مقابل، پالایش نفت تبریز با عرضه ۷ هزار تن، کمترین حجم عرضه را در میان پالایشگاه‌های عرضه‌کننده به ثبت رسانده است.

در سمت تقاضا نیز، بیشترین میزان تقاضای ثبت‌شده همانند سمت عرضه، مربوط به وکیوم باتوم پالایش نفت اصفهان و معادل ۶۱ هزار تن بوده است. در مقابل، کمترین تقاضا به پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند با ۲ هزار تن اختصاص داشته است. همچنین، وکیوم باتوم تولیدی پالایش نفت آبادان در بازه زمانی مورد بررسی هیچ‌گونه تقاضایی در بورس کالا نداشته که بیانگر عدم استقبال خریداران از عرضه این پالایشگاه در هفته مورد بررسی است.

مقایسه عرضه و تقاضای وکیوم باتوم در پالایشگاه‌های مختلف نشان می‌دهد که بازار در این هفته از وضعیت یکنواختی برخوردار نبوده و هم‌زمان شاهد کسری عرضه و مازاد عرضه در میان پالایشگاه‌های مختلف بوده است. بیشترین کسری عرضه مربوط به پالایش نفت بندرعباس با ۸ هزار تن بوده که بیانگر تقاضای فراتر از حجم عرضه این پالایشگاه است. در مقابل، بیشترین مازاد عرضه به پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند اختصاص داشته که با مازاد ۱۸ هزار تنی، بالاترین شکاف میان عرضه و تقاضا را در هفته چهارم تیرماه به ثبت رسانده است. این اختلاف قابل توجه، حاکی از تفاوت در شرایط بازار و میزان استقبال خریداران از عرضه پالایشگاه‌های مختلف است.

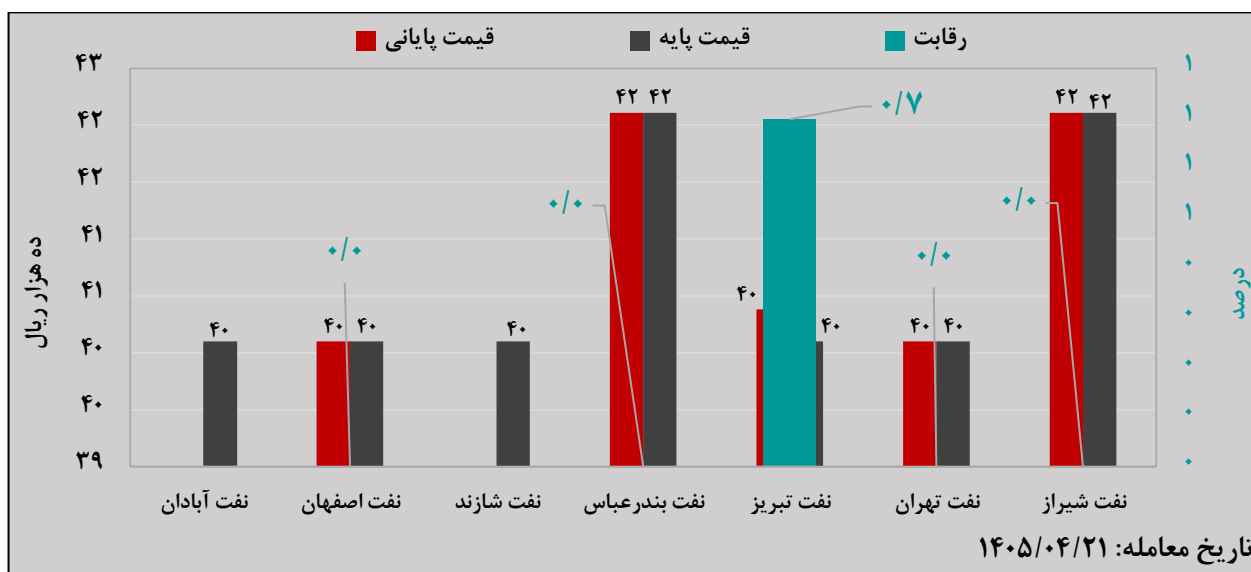
شکل ۳. وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

در کنار نگاه به عملکرد تفکیکی برای هر هفت پالایشگاه، نگاه به مجموع عرضه و تقاضای این پالایشگاه‌ها نشان می‌دهد که عرضه وکیوم باتوم پالایشگاهی ۴۳ هزار تن بیشتر از تقاضای ثبت شده برای این محصول در بورس کالای ایران در هفته یادشده بوده است. همچنین، علاوه بر بررسی وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم در بورس کالا برای هفته چهارم تیرماه، وضعیت رقابت بر سر قیمت پایانی در معاملات انجام شده در بورس کالا نیز در ادامه ارائه می‌شود. میزان رقابت قیمتی برای وکیوم باتوم معامله شده‌ی هفت شرکت یادشده در بورس کالا برای هفته چهارم تیرماه در شکل زیر نمایش داده شده است.

شکل ۴. میزان رقابت قیمتی وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

بررسی معاملات هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که رقابت قیمتی برای وکیوم‌باتوم تولیدی اکثر پالایشگاه‌ها در بورس کالا شکل نگرفته و معاملات عمدتاً با قیمت پایه انجام شده است. تنها رقابت قیمتی ثبت شده مربوط به وکیوم‌باتوم پالایش نفت تبریز بوده که با ۰/۷ درصد افزایش نسبت به قیمت پایه معامله شده است. این رقابت محدود را می‌توان ناشی از فشار تقاضای موجود برای این محصول در مقایسه با حجم عرضه آن دانست.

نکته قابل توجه آن است که برای سایر پالایشگاه‌ها، علی‌رغم وجود مازاد تقاضا در برخی عرضه‌ها، رقابت قیمتی ایجاد نشده و معاملات با قیمت پایه انجام شده است که بیانگر آرامش نسبی بازار و کفایت عرضه در آن‌هاست. همچنین، از آنجا که برای وکیوم‌باتوم پالایش نفت آبادان در هفته مورد بررسی هیچ تقاضایی به ثبت نرسید، معامله‌ای نیز انجام نشد و در نتیجه رقابت قیمتی برای این محصول موضوعیت نداشت.

در نهایت، بررسی معاملات وکیوم‌باتوم در هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد با وجود تفاوت‌های محسوس در وضعیت عرضه و تقاضای پالایشگاه‌ها، بازار این محصول در مجموع تحت سیطره عرضه قرار داشته و مازاد ۴۳ هزار تنی عرضه نسبت به تقاضا، بیانگر نبود کشش کافی در سمت تقاضا است. از سوی دیگر، شکل‌گیری رقابت قیمتی تنها در مورد وکیوم‌باتوم پالایش نفت تبریز و آن هم در سطحی ناچیز، نشان می‌دهد که بازار در این هفته عملاً از تنش قیمتی قابل توجهی برخوردار نبوده و معاملات عمدتاً در محدوده قیمت پایه انجام شده‌اند. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که هرچند در برخی نمادها فشار تقاضا و در برخی دیگر مازاد عرضه مشاهده شده، اما در سطح کلی بازار، تقاضای مؤثر برای ایجاد رقابت قیمتی گسترده وجود نداشته و رفتار بازار بیشتر منعکس‌کننده ثبات نسبی، احتیاط خریداران و انطباق قیمت‌های پایه با شرایط جدید سیاست‌گذاری بوده است.

۳. روغن پایه

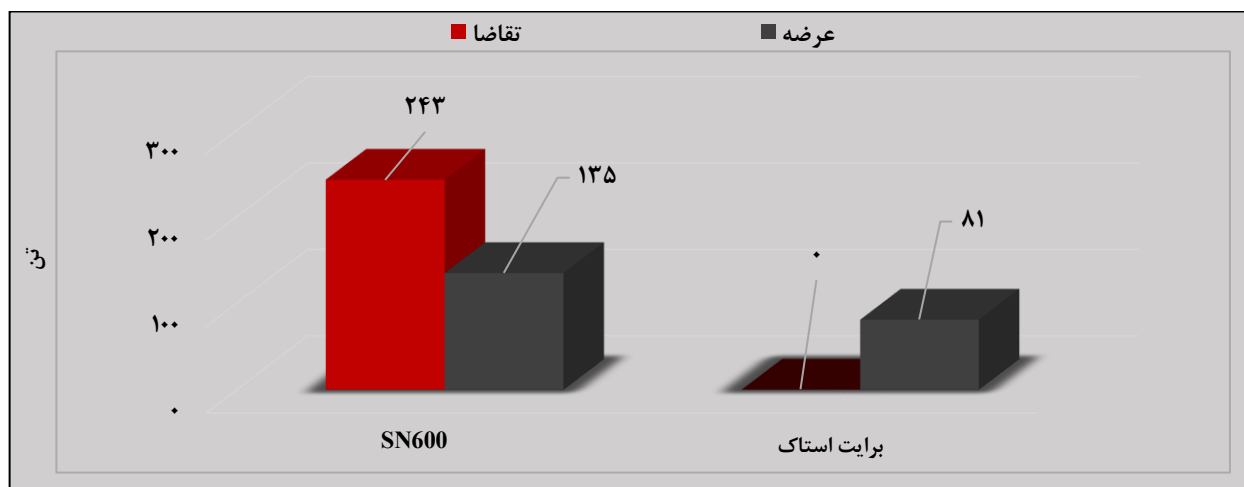
روغن پایه در هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵ توسط سه تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران)، نفت پارس و نفت سپاهان در بورس کالای ایران عرضه شد که در ادامه مروری بر عملکرد این تولیدکننده‌ها در هفته مذکور خواهیم داشت.

۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول

در هفته چهارم تیرماه مجموعه نفت ایرانول دو نوع روغن پایه، SN600 و برایت استاک (نفت ایرانول تهران)، را در بورس کالای ایران عرضه کرد.

وضعیت عرضه و تقاضا روغن پایه‌های SN600 و برایت استاک مجموعه نفت ایرانول برای هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵ در شکل زیر قابل مشاهده است. همانطور که می‌بینیم، برای SN600 نفت ایرانول تهران تقاضای ثبت شده در بورس کالا به میزان ۱۰۸ تن از عرضه انجام شده برای آن بیشتر بوده است؛ که نشان‌دهنده وجود فشار تقاضا در این گرید است. در مقابل، در هفته مذکور، برای روغن پایه برایت استاک این شرکت، با وجود عرضه‌ای به میزان ۸۱ تن هیچ تقاضایی در بورس کالا به ثبت نرسیده است.

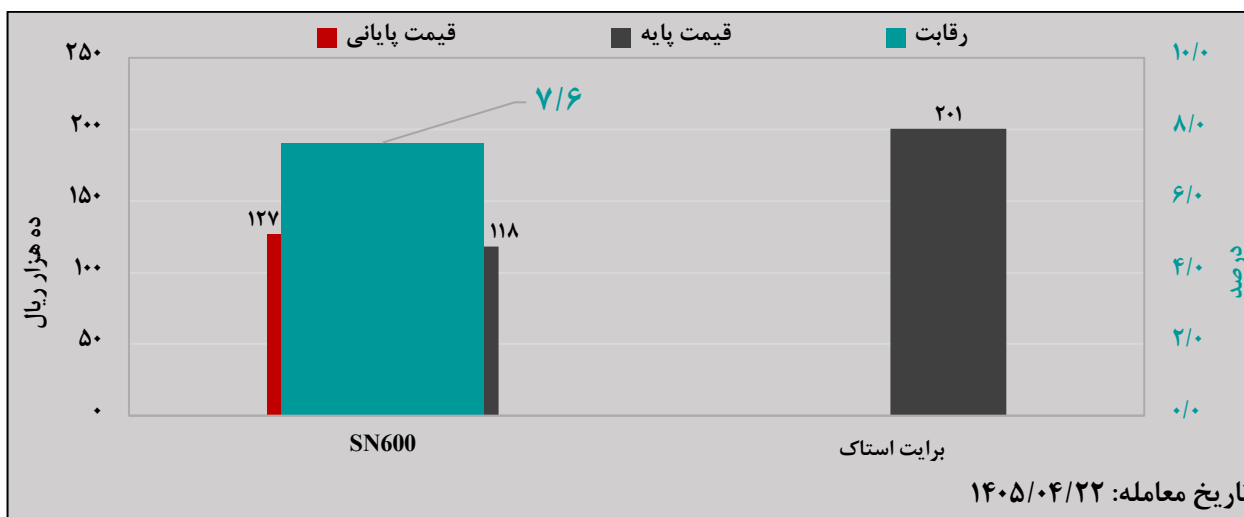
شکل ۵. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت ایرانول (تهران)؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معامله و قیمت‌های پایه عرضه روغن پایه‌های شرکت مذکور نشان می‌دهد که برای روغن پایه SN600 به میزان ۷/۶ درصد رقابت قیمتی در معاملات بورسی به ثبت رسیده است. شکل‌گیری این سطح از رقابت قیمتی برای گرید یادشده بیانگر وجود فشار تقاضا و تمایل خریداران برای تأمین این محصولات در هفته چهارم تیرماه است. در مقابل، در بازه زمانی مورد بررسی روغن پایه برایت استاک به دلیل نبود تقاضای مؤثر برای آن بدون معامله و در سطح قیمت پایه ۲۰۱ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم باقی مانده است.

شکل ۶. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت ایرانول (تهران)؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

تاریخ معامله: ۱۴۰۵/۰۴/۲۲

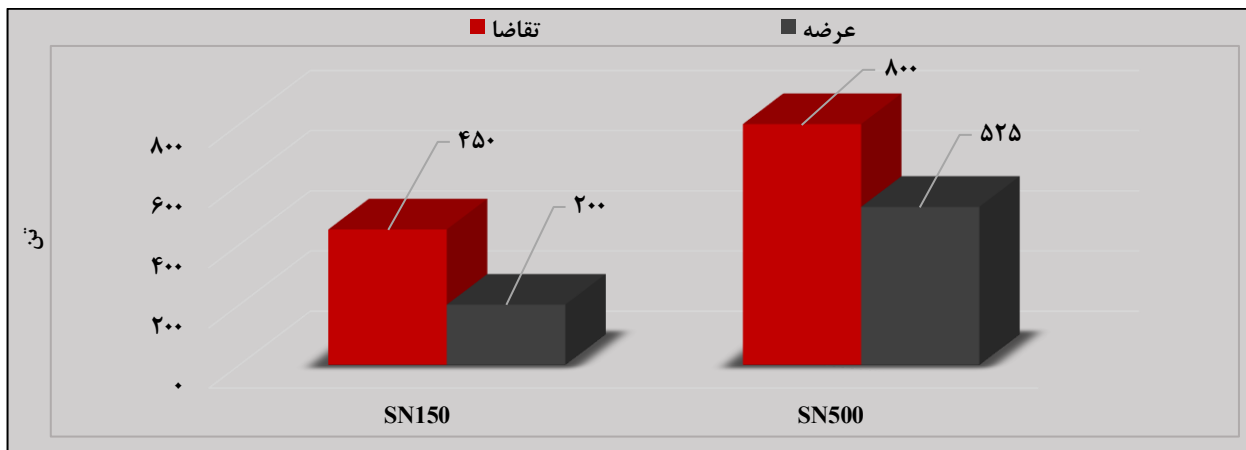
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۳. روغن پایه؛ نفت پارس

شرکت نفت پارس در هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵ دو نوع روغن پایه، SN150 و SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای هر دو نوع روغن پایه در بورس برای هفته مذکور آمده است. همانطور که مشاهده می‌شود، میزان تقاضای ثبت‌شده در هفته چهارم تیرماه برای SN150 نفت پارس ۲/۲۵ برابر عرضه (معادل ۲۵۰

تن کسری عرضه) انجام شده بوده است. همچنین، برای گرید SN500 نفت پارس نیز تقاضا ۱/۵ برابر عرضه (معادل ۲۷۵ تن کسری عرضه) به ثبت رسیده است؛ که نشان‌دهنده وجود فشار تقاضا برای هر دو گرید شرکت مذکور در معاملات بورسی است.

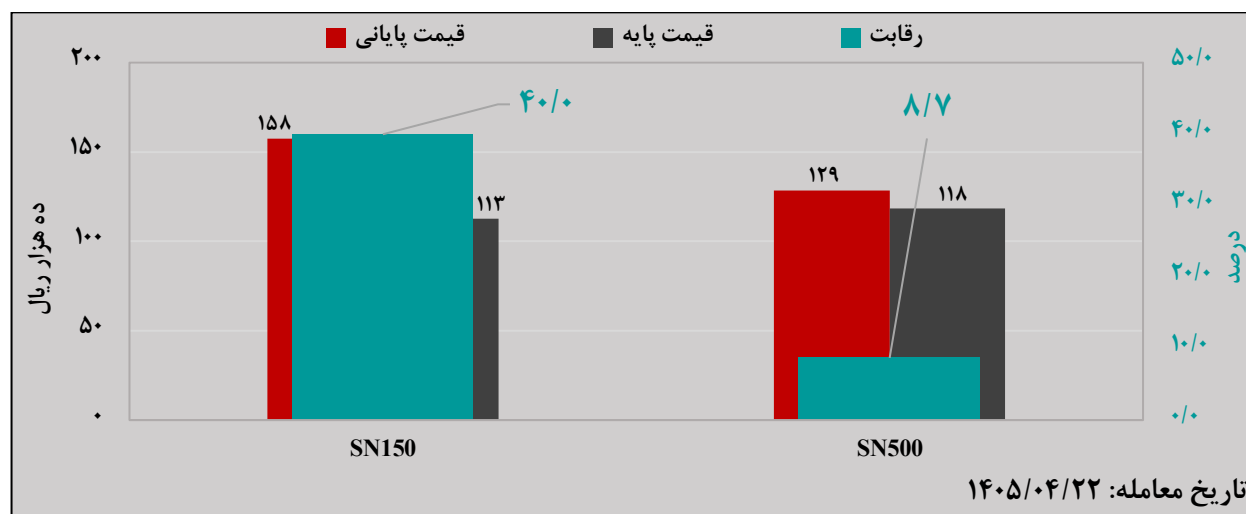
شکل ۷. وضعیت عرضه و تقاضای انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معاملات و قیمت‌های پایه روغن پایه‌های عرضه شده توسط شرکت نفت پارس در بورس کالای ایران طی بازه زمانی مورد بررسی، نشان می‌دهد که روغن پایه SN150 با وجود فشار تقاضای یادشده با رقابت قیمتی قابل توجهی به اندازه ۴۰ درصد مواجه بوده است. در مقابل، برای روغن پایه SN500 با توجه به فشار تقاضای بیشتر نسبت به نوع دیگر روغن پایه تولیدی نفت پارس رقابت قیمتی بسیار کمتری به میزان ۸/۷ درصد به ثبت رسیده است. این تفاوت در میزان رقابت، نشان می‌دهد که بازار در هر دو گرید با سیطره تقاضای خریداران مواجه بوده، با این حال شدت محدودیت عرضه در گرید SN150، منجر به رفتارهای هیجانی‌تر و رشد قیمت بسیار بیشتری در مقایسه با گرید SN500 شده است.

شکل ۸. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

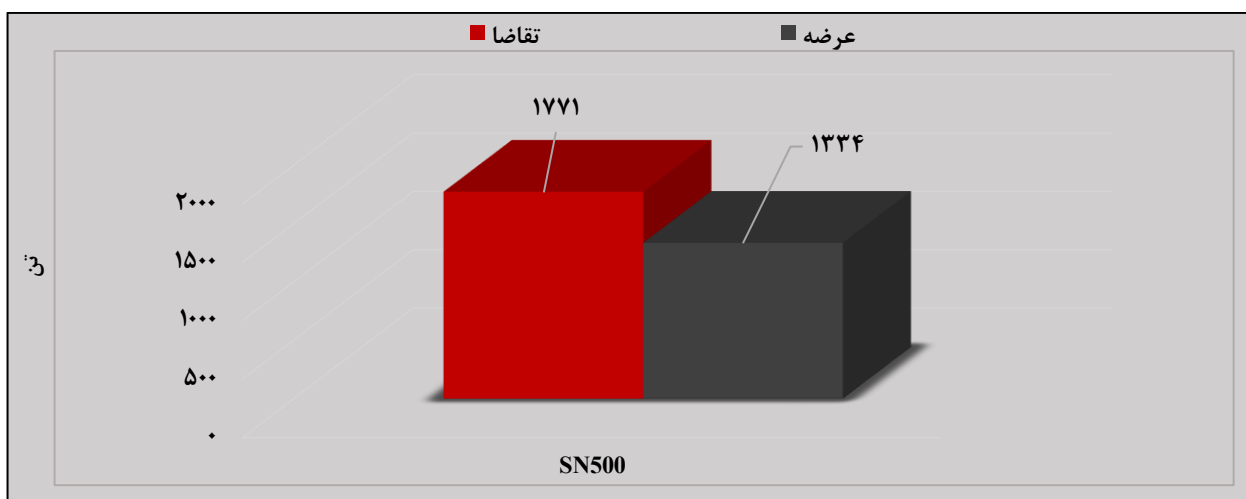
تاریخ معامله: ۱۴۰۵/۰۴/۲۲

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۳. روغن پایه؛ نفت سپاهان

این مجموعه در هفته چهارم تیرماه سال جاری تنها یک نوع روغن پایه، روغن پایه SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که در نمودار زیر وضعیت عرضه و تقاضای آن در بورس کالا قابل مشاهده است. روغن پایه SN500 نفت سپاهان در بازه‌ی مذکور عرضه‌ای کمتر از تقاضای ثبت‌شده برای آن در بورس کالا، به میزان ۴۳۷ تن، داشته است؛ به‌طوری‌که حدود ۲۵ درصد از تقاضای موجود برای این محصول در بورس کالا تأمین نشده است.

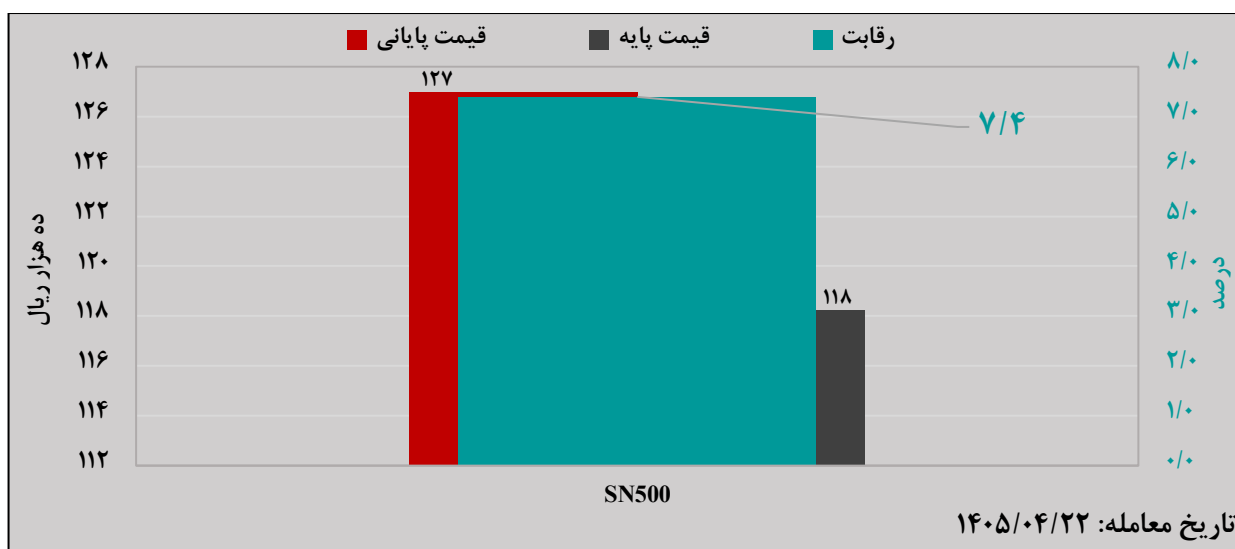
شکل ۹. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت سپاهان؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی و قیمت پایه عرضه روغن پایه SN500 این شرکت در بورس کالا طی هفته مذکور نشان می‌دهد که تک روغن پایه عرضه‌شده توسط مجموعه نفت سپاهان طی معامله انجام‌شده رقابت قیمتی به میزان ۷/۴ درصد را تجربه کرده است.

شکل ۱۰. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت سپاهان؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

بررسی معاملات روغن پایه در هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار این محصول همچنان با عدم توازن عرضه و تقاضا، به‌ویژه در گریدهای پرمصرف، مواجه است. در اغلب عرضه‌ها، میزان تقاضا از حجم عرضه فراتر بوده و این موضوع در برخی گریدها، به‌ویژه روغن پایه SN150 شرکت نفت پارس، به شکل‌گیری رقابت قیمتی قابل توجهی تا سطح ۴۰ درصد منجر شده است. در مقابل، برخی گریدها نظیر برایت‌استاک شرکت نفت ایرانول به دلیل نبود تقاضای مؤثر، بدون معامله باقی مانده‌اند که بیانگر تفاوت محسوس در ساختار تقاضا و الگوی مصرف گریدهای مختلف روغن پایه است.

نکته قابل توجه آن است که شکل‌گیری رقابت قیمتی در معاملات هفته مورد بررسی، لزوماً به معنای متناسب بودن قیمت‌های پایه با شرایط واقعی بازار نیست. در حالی که پس از کاهش قیمت جهانی نفت و ابلاغ نرخ‌های جدید لوبکات برای نیمه دوم تیرماه توسط شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران، قیمت لوبکات به سطوحی حتی پایین‌تر از ابتدای خردادماه بازگشت و عرضه‌کنندگان نیز نرخ‌های عرضه خود را متناسب با این کاهش تعدیل کردند، قیمت پایه روغن پایه در عرضه‌های ۲۲ تیرماه نه‌تنها کاهش نیافته، بلکه در برخی گریدها نسبت به ابتدای خرداد حدود ۲۹ درصد (SN500 و SN600 شرکت‌های نفت پارس، نفت سپاهان و نفت ایرانول تهران) تا ۳۲ درصد (SN150 شرکت نفت پارس) افزایش یافت. با وجود این افزایش قابل توجه، تولیدکنندگان روانکار به دلیل وابستگی مستقیم فرآیند تولید به روغن پایه و محدودیت عرضه در برخی گریدهای پرتقاضا، ناگزیر به حضور در معاملات و حتی رقابت بر سر خرید این محصول بوده‌اند. علاوه بر این، رقابت کم‌سابقه ۴۰ درصدی برای گرید SN150 را باید در چارچوب ساختار عرضه این محصول نیز تحلیل کرد. در شرایط معمول، این گرید توسط دو عرضه‌کننده اصلی، نفت پارس و نفت ایرانول آبادان، در بورس کالا عرضه می‌شود؛ اما در هفته چهارم تیرماه، نفت ایرانول آبادان عرضه‌ای از گرید SN150 نداشت و عملاً کل تقاضای بازار متوجه عرضه شرکت نفت پارس شد. از این‌رو، هم‌زمانی غیبت یکی از تأمین‌کنندگان اصلی با تقاضای بالای ذاتی این گرید و نیاز مستمر تولیدکنندگان روانکار به تأمین خوراک، موجب تشدید عدم تعادل بازار و افزایش قابل توجه رقابت قیمتی برای عرضه محدود موجود شد.

از منظر اقتصادی، رفتار خریداران در هفته چهارم تیرماه بیانگر وجود تقاضای نسبتاً غیرکشش‌پذیر برای روغن پایه است؛ بدین معنا که واحدهای تولیدکننده روانکار، علی‌رغم افزایش قابل توجه قیمت‌های پایه، به دلیل ضرورت تأمین مواد اولیه و جلوگیری از وقفه در تولید، ناچار به خرید این محصول بوده‌اند. بنابراین، رقابت‌های قیمتی مشاهده‌شده را نمی‌توان به منزله پذیرش سطح جدید قیمت‌ها یا تعادل بازار تلقی کرد؛ بلکه این رقابت‌ها بیش از هر چیز بازتاب هم‌زمان محدودیت عرضه، کاهش تعداد عرضه‌کنندگان در برخی گریدها و اجبار تولیدکنندگان به تأمین خوراک مورد نیاز است. استمرار این شرایط، ضمن انتقال بخش عمده افزایش هزینه‌ها به واحدهای پایین‌دستی، می‌تواند حاشیه سود، توان رقابتی و پایداری تولید در صنعت روانکار را بیش از پیش تحت تأثیر قرار دهد و ضرورت بازنگری در سازوکار قیمت‌گذاری و تأمین روغن پایه را بیش از گذشته آشکار سازد.

۴. اسلاک واکس/پارافین واکس

اسلاک واکس در هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵ توسط دو تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان) و نفت پارس، در بورس کالای ایران عرضه شد. همچنین، عرضه‌ی کالای پارافین واکس نیز توسط نفت سپاهان انجام شد که در ادامه مروری بر عملکرد هر تولیدکننده در این بازه خواهیم داشت.

۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول

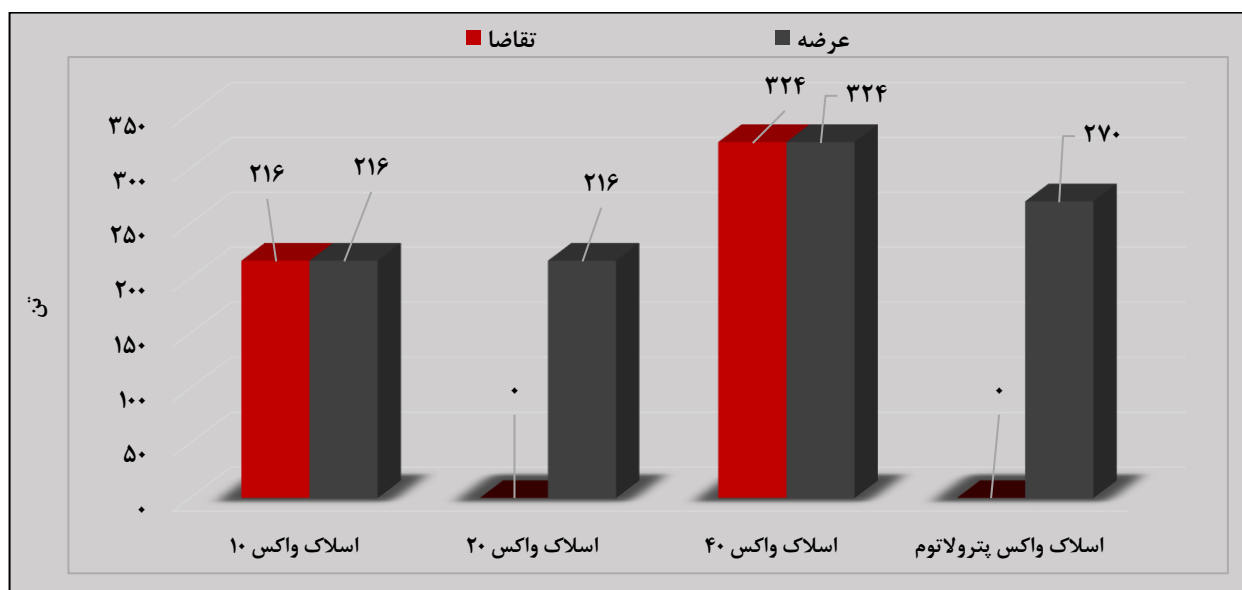
این مجموعه در چهارم تیرماه ۱۴۰۵ پنج نوع اسلاک واکس را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که عبارتند از: اسلاک واکس ۱۰، اسلاک واکس ۲۰، اسلاک واکس ۴۰، اسلاک واکس پترولاتوم (نفت ایرانول تهران) و اسلاک واکس ۱۰ (نفت ایرانول آبادان). در ادامه وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس و رقابت قیمتی آنها برای هر یک از شرکت‌های نفت ایرانول تهران و نفت ایرانول آبادان ارائه خواهد شد.

۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران

شرکت نفت ایرانول تهران در هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵، چهار گرید اسلاک واکس شامل اسلاک واکس ۱۰، اسلاک واکس ۲۰، اسلاک واکس ۴۰ و پترولاتوم را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصولات در شکل زیر ارائه شده است.

بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که در هفته مورد بررسی، گریدهای ۱۰ و ۴۰ این شرکت عرضه‌ای متناسب با تقاضای ثبت شده برای آنها در بورس کالا داشته‌اند. در مقابل برای گریدهای ۲۰ و پترولاتوم با وجود عرضه‌هایی به ترتیب به میزان ۲۱۶ و ۲۷۰ تن تقاضایی در بورس کالا شکل نگرفته است. در مجموع، الگوی تقاضا برای محصولات عرضه شده نفت ایرانول تهران در هفته چهارم تیرماه ناهمگون بوده؛ به گونه‌ای که تقاضا صرفاً بر برخی گریدها متمرکز شده و دو گرید دیگر با وجود عرضه، بدون استقبال خریداران در بورس کالا باقی مانده‌اند.

شکل ۱۱. وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، نمودار زیر نمایانگر میزان رقابت قیمتی (تفاوت میان قیمت پایانی و قیمت پایه) در معاملات انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران است. یافته‌ها حاکی از آن است که در هفته مورد بررسی، رفتار قیمتی هر گرید به‌طور کامل با وضعیت عرضه آن محصول هم‌سویی داشته است. در همین راستا، نبود فشار تقاضا در گریدهای اسلاک واکس ۱۰ و ۴۰ منجر به شکل‌گیری رقابت قیمتی صفر شده است. همچنین برای دو نوع اسلاک واکس ۲۰ و پترولاتوم به دلیل نبود تقاضا بدون معامله باقی مانده‌اند و بحث رقابت قیمتی برای آن‌ها منتفی است.

شکل ۱۲. میزان رقابت قیمتی انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

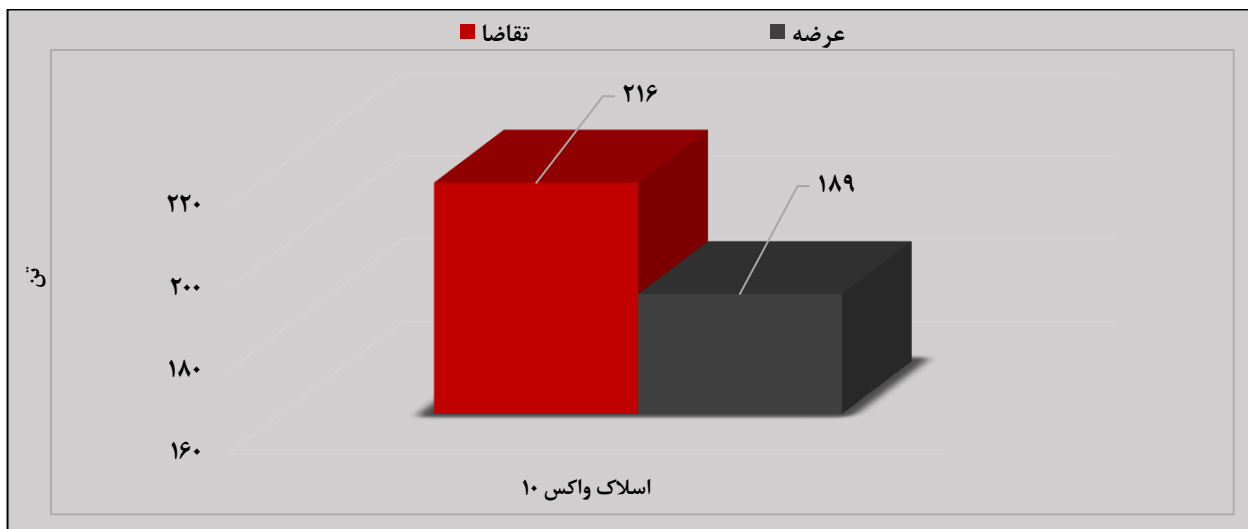

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۱-۴. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان

شرکت نفت ایرانول آبادان در هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵ تنها یک گرید اسلاک واکس، یعنی اسلاک واکس ۱۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرده است. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در بازه زمانی یادشده در شکل زیر ارائه شده است. مطابق با داده‌های شکل، در هفته مورد بررسی، حجم عرضه اسلاک واکس ۱۰ تولیدی این شرکت در بورس کالا متناسب با تقاضای ثبت‌شده برای آن نبوده و با ۲۷ تن کسری مواجه بوده است.

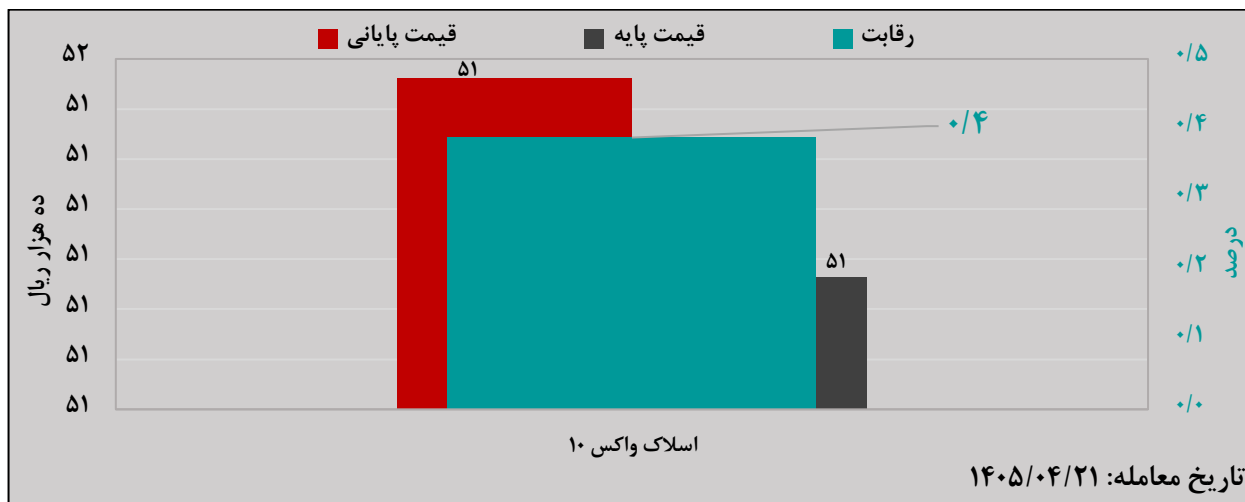
شکل ۱۳. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، میزان رقابت بین قیمت پایانی و قیمت پایه برای اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان در شکل زیر قابل مشاهده است. همان طور که مشاهده می‌شود، به دلیل وجود فشار تقاضای اندک، این محصول در هفته مورد بررسی با رقابت قیمتی به میزان ۰/۴ درصد معامله شده است.

شکل ۱۴. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

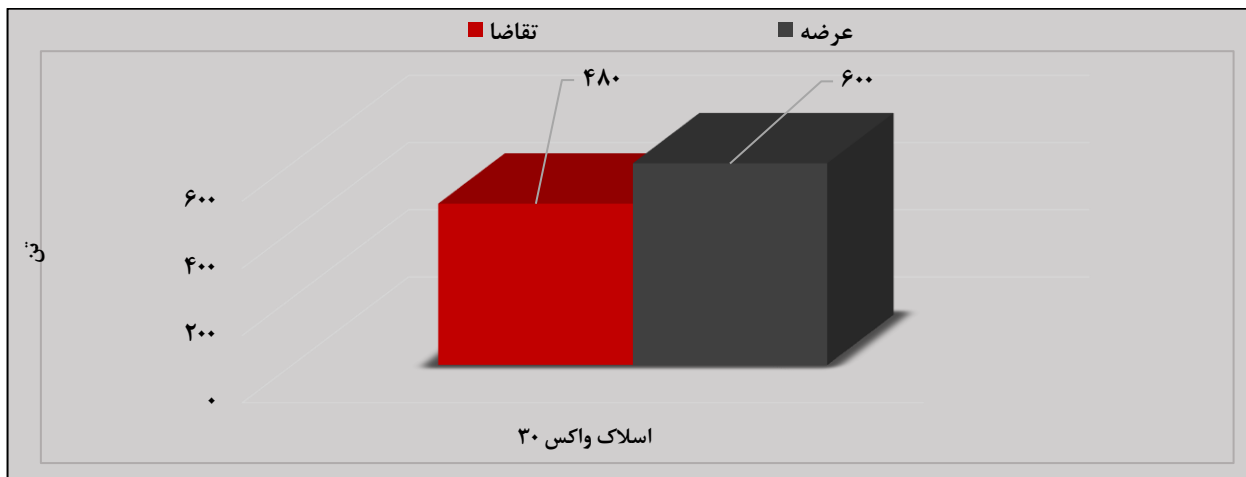
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۴. اسلاک واکس؛ نفت پارس

مجموعه نفت پارس در هفته چهارم تیرماه سال ۱۴۰۵ تنها یک نوع اسلاک واکس، اسلاک واکس ۳۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس یادشده توسط نفت پارس را در بورس کالای ایران در بازه‌ی مذکور نشان می‌دهد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که در بازه مورد بررسی، میزان تقاضای ثبت‌شده برای

اسلاک واکس ۳۰ به میزان ۱۲۰ تن از حجم عرضه آن کمتر بوده که بیانگر برتری سمت عرضه و وجود مازاد عرضه در معاملات این محصول در بورس کالا است.

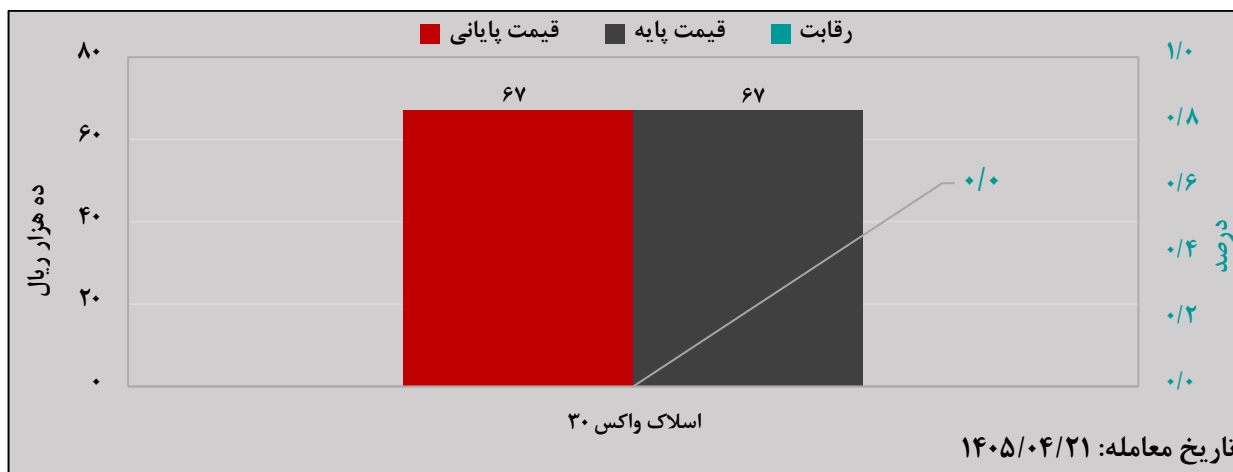
شکل ۱۵. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت پارس؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

مطابق شکل زیر، بررسی قیمت پایانی معامله و قیمت پایه عرضه اسلاک واکس ۳۰ در معاملات بورس کالای ایران طی هفته چهارم تیرماه سال جاری نشان می‌دهد که درصد رقابت قیمتی برای این محصول برابر صفر بوده است؛ که می‌توان آن را بازخوردی نبود فشار تقاضا برای این کالا در هفته مذکور دانست.

شکل ۱۶. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۳۰ شرکت نفت پارس؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

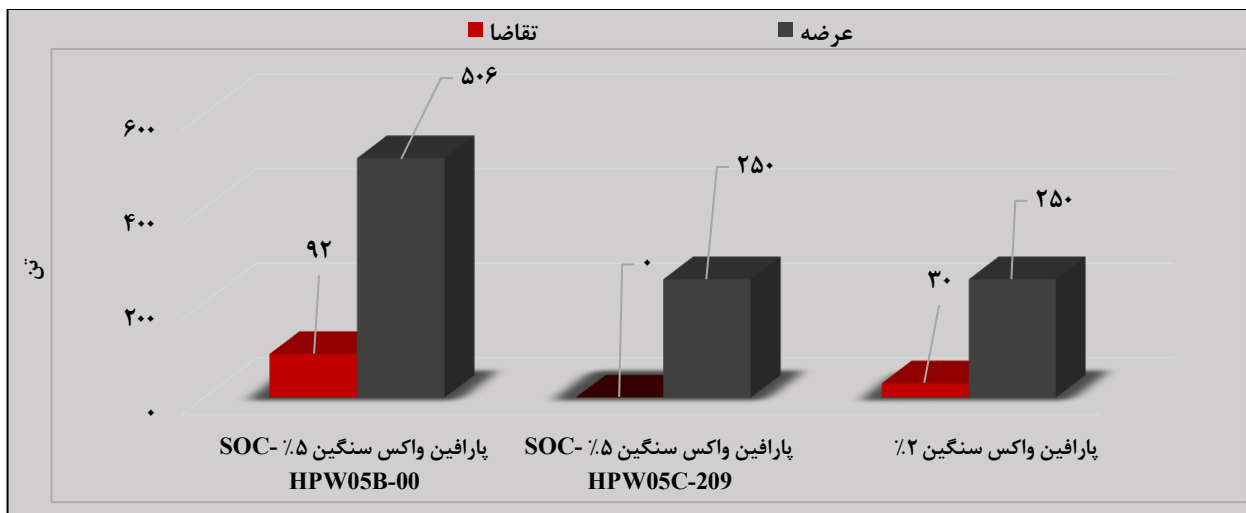
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. پارافین واکس؛ نفت سپاهان

مجموعه نفت سپاهان در هفته چهارم تیرماه سال ۱۴۰۵ سه نوع پارافین واکس، پارافین واکس سنگین ۵٪ (B00) و C209) و پارافین واکس سنگین ۲٪، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر حجم عرضه و تقاضا برای این محصولات در بازه یادشده قابل مشاهده است. همانطور که می‌بینیم، حجم عرضه پارافین واکس سنگین ۵٪ (نماد B00)

۵/۵ برابر تقاضای ثبت شده برای آن در بورس کالا بوده و نماد دیگر این گرید بدون ثبت تقاضا باقی مانده است. همچنین، برای اسلاک واکس سنگین ۲٪ نیز حجم عرضه به میزان بیش از ۸ برابر تقاضای ثبت شده برای آن بوده است. این وضعیت نشان دهنده ضعف تقاضا و عدم استقبال خریداران از پارافین واکس‌های عرضه شده توسط شرکت نفت سپاهان در هفته چهارم تیرماه است؛ به گونه‌ای که بخش قابل توجهی از عرضه‌ها بدون متقاضی باقی مانده و بازار این محصولات با مازاد عرضه قابل توجهی مواجه بوده است

شکل ۱۷. وضعیت عرضه و تقاضای انواع پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

شکل زیر وضعیت رقابت قیمتی انواع پارافین واکس سنگین شرکت نفت سپاهان را در هفته چهارم تیرماه سال جاری نمایش می‌دهد. بررسی قیمت‌های پایانی میانگین موزون و قیمت‌های پایه سه گرید پارافین واکس نفت سپاهان در بورس کالای ایران نشان می‌دهد که این محصولات (پارافین واکس سنگین ۵٪ (نماد B00) و پارافین واکس سنگین ۲٪) طی معامله انجام شده هیچ رقابت قیمتی نداشته است؛ که این مسأله نشان می‌دهد که رفتار قیمتی محصول نام‌برده از وضعیت عرضه و تقاضای آن (مازاد عرضه) تأثیر پذیرفته است. برای پارافین واکس سنگین ۵٪ (نماد C209) نیز به دلیل نبود تقاضا بحث رقابت قیمتی مطرح نیست و این محصول در قیمت پایه ۱۱۵ هزار تومان به کیلوگرم بدون معامله باقی مانده است.

شکل ۱۸. میزان رقابت قیمتی انواع پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در نهایت، بررسی معاملات اسلاک واکس و پارافین واکس در هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار این محصولات عمدتاً با مازاد عرضه، ضعف تقاضای مؤثر و نبود رقابت قیمتی همراه بوده است. در بخش قابل توجهی از عرضه‌ها، محصولات یا متناسب با قیمت پایه معامله شده‌اند یا به دلیل نبود تقاضا، بدون انجام معامله باقی مانده‌اند که این موضوع بیانگر آرامش نسبی بازار و نبود فشار تقاضا در اغلب گریدهاست. در مقابل، تنها در مواردی محدود، نظیر اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان، به دلیل کسری جزئی عرضه نسبت به تقاضا، رقابت قیمتی اندکی معادل ۰/۴ درصد شکل گرفته است. همچنین تفاوت محسوس در میزان استقبال خریداران از گریدهای مختلف، نشان می‌دهد که تقاضای بازار بر تعداد محدودی از محصولات متمرکز بوده و بخش قابل توجهی از عرضه‌ها با مازاد عرضه مواجه بوده‌اند. در مجموع، معاملات هفته چهارم تیرماه حاکی از بازاری متعادل از منظر قیمت، اما ناهمگون از حیث الگوی تقاضا و میزان استقبال خریداران از گریدهای مختلف اسلاک واکس و پارافین واکس است.

جمع‌بندی

بررسی عملکرد بازار محصولات پالایشگاهی در بورس انرژی و بورس کالای ایران طی هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که شرایط معاملاتی این محصولات از یک الگوی یکسان پیروی نکرده و هر گروه کالایی متناسب با ساختار عرضه، ویژگی‌های مصرف و شرایط تقاضا، رفتار متفاوتی را تجربه کرده است. در حالی که برخی محصولات مانند میعانات گازی در شرایطی متعادل و بدون تنش قیمتی معامله شدند، برخی دیگر نظیر وکیوم‌باتوم با مازاد عرضه در سطح کل بازار مواجه بودند. از سوی دیگر، بازار روغن پایه همچنان تحت تأثیر محدودیت عرضه در برخی گریدهای پرمصرف و فشار تقاضای صنایع پایین‌دستی قرار داشت، در حالی که اسلاک واکس و پارافین واکس عمدتاً با ضعف تقاضا و نبود رقابت قیمتی همراه بودند.

۱. میعانات گازی

معاملات میعانات گازی در هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵ از منظر توازن عرضه و تقاضا در وضعیت باثباتی قرار داشت؛ به گونه‌ای که عرضه‌های انجام‌شده توسط پالایش گاز خانگیران و مجتمع گاز پارس جنوبی به‌طور کامل جذب شد و هیچ‌گونه مازاد عرضه یا کسری تقاضایی در معاملات مشاهده نشد. همچنین، از سرگیری عرضه مجتمع گاز پارس جنوبی پس از وقفه چندماهه، موجب افزایش تنوع منابع عرضه در بورس انرژی شد. با این حال، نبود رقابت قیمتی و انجام تمامی معاملات در سطح قیمت پایه نشان می‌دهد که علی‌رغم جذب کامل عرضه‌ها، بازار در این هفته تحت تأثیر فشار تقاضای مازاد قرار نداشته و شرایط معاملاتی در محدوده تعادل قرار داشته است.

۲. وکیوم باتوم

بازار وکیوم‌باتوم در هفته مورد بررسی اگرچه در برخی پالایشگاه‌ها با کسری عرضه مواجه بود، اما در مجموع تحت تأثیر مازاد عرضه قرار داشت؛ به‌طوری‌که مجموع عرضه پالایشگاه‌های عرضه‌کننده ۴۳ هزار تن بیش از تقاضای ثبت‌شده در بورس کالا بود. تفاوت محسوس میان عملکرد پالایشگاه‌ها، از جمله مازاد عرضه قابل توجه در پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند و کسری عرضه در پالایش نفت بندرعباس، نشان‌دهنده ناهمگونی شرایط بازار در سطح تولیدکنندگان است. همچنین، محدود بودن رقابت قیمتی به تنها یک عرضه و آن هم در سطح ۰/۷ درصد، بیانگر نبود فشار عمومی تقاضا و انجام معاملات عمدتاً در چارچوب قیمت‌های پایه است.

۳. روغن پایه

بازار روغن پایه در هفته چهارم تیرماه برخلاف سایر محصولات، با فشار تقاضا در بسیاری از گریدهای پرمصرف مواجه بود؛ به گونه‌ای که در برخی عرضه‌ها، تقاضا به‌طور قابل توجهی از حجم عرضه پیشی گرفت و حتی به شکل‌گیری رقابت‌های قیمتی بالا، از جمله رقابت ۴۰ درصدی برای روغن پایه SN150 نفت پارس، منجر شد. با این حال، تحلیل رفتار معاملاتی نشان می‌دهد که این رقابت‌ها الزاماً به معنای پذیرش قیمت‌های جدید یا وجود تعادل پایدار در بازار نیست، بلکه بیشتر ناشی از ضرورت تأمین مواد اولیه توسط تولیدکنندگان روانکار و ماهیت نسبتاً غیرکشش‌پذیر تقاضا برای این محصول است. در شرایطی که قیمت پایه روغن پایه در عرضه‌های تیرماه نسبت به ابتدای خردادماه رشد قابل توجهی داشته، کاهش قیمت لوبکات و تعدیل هزینه خوراک به‌طور متناسب در قیمت روغن پایه منعکس نشده است. از این رو، تداوم این وضعیت می‌تواند فشار هزینه‌ای بیشتری را به واحدهای پایین‌دستی وارد کرده و ضرورت بررسی سازوکار قیمت‌گذاری و تعادل میان حلقه‌های زنجیره تولید روانکار را تقویت کند.

۴. اسلاک واکس و پارافین واکس

بازار اسلاک واکس و پارافین واکس در هفته چهارم تیرماه عمدتاً با مازاد عرضه، ضعف تقاضای مؤثر و نبود رقابت قیمتی همراه بود. در اغلب عرضه‌ها، حجم عرضه از تقاضای ثبت‌شده بیشتر بوده و برخی محصولات به دلیل نبود تقاضا بدون معامله باقی ماندند. تنها در موارد محدودی مانند اسلاک واکس ۱۰ نفت ایرانول آبادان، به دلیل کسری جزئی عرضه نسبت به تقاضا، رقابت قیمتی بسیار محدودی شکل گرفت. همچنین، تفاوت محسوس در میزان استقبال خریداران از گریدهای

مختلف نشان می‌دهد که تقاضای بازار به صورت متمرکز بر برخی محصولات خاص شکل گرفته و تمامی گریدها از شرایط یکسانی در بازار برخوردار نیستند.

در مجموع، در مجموع، معاملات هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵ تصویری چندگانه از بازار محصولات پالایشگاهی ارائه می‌دهد؛ به گونه‌ای که در بخش‌هایی مانند میعانات گازی و اسلاک‌واکس/پارافین‌واکس، بازار از ثبات نسبی و نبود فشار قیمتی برخوردار بوده، در حالی که وکیوم‌باتوم با مازاد عرضه و روغن پایه با محدودیت عرضه و فشار تقاضا مواجه بوده است. این تفاوت‌ها نشان می‌دهد که شرایط بازار محصولات پالایشگاهی بیش از آنکه تحت تأثیر یک روند عمومی قرار داشته باشد، تابع ویژگی‌های اختصاصی هر محصول، ساختار زنجیره مصرف و نحوه تنظیم عرضه است. از این منظر، پایش مستمر رفتار عرضه‌کنندگان، تغییرات قیمت پایه و میزان انطباق آن با شرایط واقعی بازار، برای حفظ تعادل در زنجیره صنایع پایین‌دستی و جلوگیری از انتقال نامتوازن هزینه‌ها میان حلقه‌های مختلف تولید، ضروری به نظر می‌رسد.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>